

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2021 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Agnieszka Leżańska

Protokolant: st. sekr. sądowy Marcelina Machera

po rozpoznaniu w dniu 6 lipca 2021 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku P. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania P. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 27 listopada 2020 r. sygn.: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż ustala brak obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego P. Z. wypłaconego mu należnie świadczenia postojowego za okres: od dnia 1 maja 2020 roku do dnia 31 maja 2020 roku, od dnia 1 czerwca 2020 roku do dnia 30 czerwca 2020 roku oraz od dnia 1 lipca 2020 roku do dnia 31 lipca 2020 roku w łącznej kwocie 6.240,00 (sześć tysięcy dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, naliczonymi od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia postojowego do dnia zwrotu tj. odpowiednio od dnia 1 czerwca 2020 roku, 1 lipca 2020 roku oraz 1 sierpnia 2020 roku.

Sygn.akt. VU 208/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 czerwca 2020 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. Inspektorat w B. zobowiązał P. Z. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia postojowego za okres: od 01.05.2020 r. do 31.05.2020 r., od 01.06.2020 r. do 30.06.2020 r. oraz od 01.07.2020 r. do 31.07.2020 r. w łącznej kwocie: 6240,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, naliczonymi od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia postojowego do dnia zwrotu tj. odpowiednio od 1 czerwca 2020 r., 1 lipca 2020 r. oraz 1 sierpnia 2020 r.

W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że w dniu 1 maja 2020 r. za pośrednictwem Platformy Usług (...) (...) wpłynął wniosek skarżącego o świadczenie postojowe. W bloku III. wysokość przychodów wskazano przychód osiągnięty w dwóch ostatnich miesiącach poprzedzających złożenie wniosku, tj:

- marzec 2020 r. w kwocie 123000,00 zł,

- kwiecień 2020 r. w kwocie 61500,00 zł.

Na podstawie danych wskazanych we wniosku przyznane zostało świadczenie postojowe i przekazane automatycznie przez system na rachunek bankowy 15 maja 2020 r.

W dniu 4 maja 2020 r. pełnomocnik skarżącego A. H. złożyła wyjaśnienia, że we wniosku o świadczenie postojowe, złożonym już po północy, a więc 1 maja 2020 r. obroty dotyczą miesiąca lutego oraz marca 2020 r. W dniu 1 czerwca 2020 r. wpłynęła korekta do wniosku z 1 maja 2020 r. o świadczenie postojowe. W bloku III. Wysokość przychodów - skorygowane zostały miesiące, których przychód dotyczy, tj.:

- luty 2020 r. w kwocie 123000,00 zł,
- marzec 2020 r. w kwocie 61500,00 zł.

Wykazane w ww. wnioskach kwoty przychodów zostały zweryfikowane w oparciu o wydruk wysokości miesięcznych przychodów w 2020 roku. Dokument został przedłożony przez pełnomocnika 27 października 2020 r. w toku prowadzonego przez Zakład postępowania administracyjnego w sprawie weryfikacji prawa do pobranych świadczeń postojowych. Z dokumentu tego wynika, że kwota 123000,00 zł stanowi przychód za luty 2020 r., natomiast kwota 61500,00 zł- za marzec 2020 r. Nie są to zatem przychody osiągnięte w dwóch miesiącach poprzedzających miesiąc złożenia pierwszorazowego wniosku.

W dniu 1 czerwca 2020 r. i 1 lipca 2020 r. wpłynęły wnioski o świadczenie postojowe za kolejny okres. Świadczenia postojowe zostały przekazane również automatycznie przez system na rachunek bankowy 3 czerwca 2020 r. oraz 3 lipca 2020 r.

Zgodnie z art. 15 zua pkt 1 i 3 świadczenie postojowe może zostać przyznane ponownie na podstawie oświadczenia osoby uprawnionej, której wypłacono świadczenie postojowe. Warunkiem przyznania kolejnego świadczenia jest wykazanie w oświadczeniu, że sytuacja materialna wykazana we wniosku, o którym mowa w art. 15 zs, nie uległa zmianie. Z uwagi na fakt, że świadczenie postojowe na podstawie wniosku z 1 maja 2020 r. zostało nienależnie pobrane, skarżący nie spełnia wymogów do otrzymania świadczenia postojowego za kolejny okres.

Powyższą decyzję zaskarżył P. Z. wskazując, że sytuacja finansowa w ramach prowadzonej działalności gospodarczej nie uległa poprawie, a ZUS nie powołał niebudzącej wątpliwości podstawy prawnej decyzji.

W odpowiedzi na powyższe odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił w sprawie następujący stan faktyczny:

P. Z. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...) od 1 lipca 2009 roku w B. (dowód: wydruk z (...), dokument nr 1 w nieponumerowanych aktach ZUS).

Wnioskiem złożonym w dniu 1 maja 2020 roku na formularzu (...) P. Z. wystąpił o świadczenie postojowe w związku z przeciwdziałaniem skutkom wywołanym (...)(...) dla osób prowadzących działalność gospodarczą. We wniosku wysokość przychodów w miesiącu marcu 2020 roku została określona na 123 000,00 zł, a w miesiącu kwietniu 2020 roku – 61 500,00 zł. Świadczenie zostało przyznane 13 maja 2020 roku, a wypłacone 15 maja 2020 roku (dowód: wniosek, dokument nr 4 w nieponumerowanych aktach ZUS).

Pismem z dnia 4 maja 2020 roku, pełnomocnik wnioskodawcy zwróciła się z wnioskiem o przyjęcie przedmiotowego wniosku za miesiąc marzec, złożonego po północy 1 maja 2020 roku, w którym to wskazano kwoty przychodu za luty i marzec 2020 roku (dowód: pismo, dokument nr 5 w nieponumerowanych aktach ZUS). W dniu 31 maja 2020 roku wnioskodawca złożył korektę powyższego wniosku, wskazując w polu wysokość przychodów w miejsce marca

2020 roku – luty 2020, a w miejsce kwietnia 2020 roku – marzec 2020 (dowód: wniosek korekta, dokument nr 6 w nieponumerowanych aktach ZUS).

Wnioskiem z dnia 31 maja 2020 roku, skarżący wystąpił o świadczenie postojowe na kolejny okres. Świadczenie zostało przyznane 2 czerwca 2020 roku, a wypłacone 3 czerwca 2020 roku (dowód: wniosek, dokument nr 7 w nieponumerowanych aktach ZUS).

Wnioskiem z dnia 30 czerwca 2020 roku, skarżący wystąpił o świadczenie postojowe na kolejny okres. Świadczenie zostało przyznane 2 lipca 2020 roku, a wypłacone 3 lipca 2020 roku (dowód: wniosek, dokument nr 8 w nieponumerowanych aktach ZUS).

Pismem z dnia 28 września 2020 roku, ZUS zawiadomił wnioskodawcę o wszczęciu postępowania w sprawie weryfikacji prawa do pobranych świadczeń postojowych w związku z przestojem w prowadzeniu działalności gospodarczej na skutek wystąpienia (...) (...) (dowód: zawiadomienie, dokument nr 9 w nieponumerowanych aktach ZUS).

Przychód wnioskodawcy w spornym okresie kształtował się następująco:

luty 2020	123 000,00 zł
marzec 2020	61 500,00 zł
kwiecień 2020	52 585,37 zł
maj 2020	-
czerwiec 2020	-
lipiec 2020	28 166,43 zł
sierpień 2020	46 100,00 zł

(dowód: zestawienie księgowe, dokument nr 10 w nieponumerowanych aktach ZUS)

Sąd Okręgowy, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

odwołanie jest zasadne.

W przedmiotowej sprawie spór między stronami sprowadza się do sporu prawnego, odnoszącego się przede wszystkim do zasadności przyznania świadczenia postojowego w oparciu o wniosek z dnia 1 maja 2020 roku, w którym to faktycznie wskazane zostały przychody z miesięcy lutego i marca, albowiem kolejne sporne okresy są konsekwencją przyznania świadczenia z tego wniosku i braku poprawy sytuacji finansowej i tym samym uzależnione od istnienia uprawnienia do otrzymania pierwotnego świadczenia postojowego.

Zgodnie z art. 15zq ust. 4 pkt 1 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...) (...), innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych **w brzmieniu obowiązującym na dzień złożenia wniosku – tj. 1 maja 2020 roku**, - osobie prowadzącej

pozarolniczą działalność gospodarczą świadczenie postojowe przysługuje, jeżeli rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej przed dniem 1 lutego 2020 r. i nie zawiesiła prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej oraz jeżeli przychód z prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku o świadczenie postojowe był o co najmniej 15% niższy od przychodu uzyskanego w miesiącu poprzedzającym ten miesiąc.

Ustalenie prawa do świadczenia postojowego następuje na wniosek osoby uprawnionej, składany do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 15zs ust. 1 ustawy).

Wskazany akt prawny określa literalnie warunki otrzymania świadczenia postojowego. Specyficzny charakter regulacji determinuje jednak ocenę jej celowości i funkcjonalności, albowiem przedmiot regulacji jest znacznie bardziej złożony, gdyż wsparcie przedsiębiorców w postaci świadczenia postojowego powinno służyć głównie tym podmiotom, które są zagrożone zatorami płatniczymi czy upadłością. Przesądzenie rozważanej kwestii wymaga odwołania się do ratio legis art. 15 zq wskazanej ustawy.

W uzasadnieniu projektu nowelizacji, która wprowadziła do przywoływanej ustawy art. 15zq, podkreślono, że osoby prowadzące działalność gospodarczą, opłacające składki same za siebie oraz osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, innej umowy o świadczenie usług, do których zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia, a także osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o dzieło są szczególnie narażone na "niestabilność, a nawet całkowitą utratę przychodów z powodu pandemii (...) (...), ze względu na brak zleceń lub zamówień, czy rezygnację z realizowanych lub zawieranych umów". Rozwiązania legislacyjne, obowiązujące już wcześniej w obliczu pandemii spowodowanej (...) (...) w wielu przypadkach okazały się niedostateczne, aby uchronić określone grupy podmiotów przed zatorami płatniczymi i upadłością, jak również brakiem środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Świadczenie postojowe zostało wprowadzone dla zmniejszenia negatywnych skutków gospodarczych wywołanych pandemią (...) (...). (Uzasadnienie do ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, druk nr 299).

Celem ustawodawcy, który wprowadził wspomniany powyżej warunek spadku przychodu o 15% nie było zatem pozbawienie świadczenia postojowego przedsiębiorców najbardziej dotkniętych skutkami kryzysu, a określenie pewnej minimalnej wielkości uprawniającej do tego świadczenia. Kluczowe jest bowiem to, że przede wszystkim przedsiębiorca, który na skutek rażąco niekorzystnej sytuacji gospodarczej, której pogorszenie nastąpiło w sposób nagły, skutkujący utratą przychodu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej jest zagrożony zatorami płatniczymi lub upadłością. Tacy przedsiębiorcy zagrożeni upadłością czy utratą środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych powinni zatem otrzymać świadczenie postojowe.

Nie sposób podzielić stanowisko organu rentowego, w świetle którego odwołujący nie spełnia ustawowo określonego warunku do uzyskania świadczenia postojowego, o którym mowa w art. 15zq ust. 4 pkt 1 ustawy, gdyż wniosek złożył w maju, wykazując spadek przychodów w marcu w porównaniu do lutego, a nie w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku. W ocenie Sądu, organ rentowy dokonał interpretacji tego przepisu bez uwzględnienia zawartego w art. 15zs ust. 7 postanowienia, zgodnie z którym wnioski o świadczenie postojowe mogą być złożone do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych najpóźniej w terminie 3 miesięcy od miesiąca, w którym został zniesiony ogłoszony stan epidemii. Stan epidemii został wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 491 z późn. zm.), zaczął obowiązywać od 20 marca 2020 r. i trwa nadal. W tym czasie wydano szereg przepisów zawierających różnego rodzaju ograniczenia, pomijając legalność ich obowiązywania, między innymi ograniczenia określonego sposobu przemieszczania się, obowiązek poddania się kwarantannie, jak i ograniczenia funkcjonowania określonych instytucji lub zakładów pracy, czasowe ograniczenie określonych zakresów działalności przedsiębiorców oraz obowiązek wykonania określonych zabiegów sanitarnych; zakaz organizowania widowisk i innych zgromadzeń ludności; nakaz

udostępnienia nieruchomości, lokali i terenów przewidzianych planami przeciwepidemicznymi; czasowe ograniczenie korzystania z lokali lub terenów oraz obowiązek ich zabezpieczenia. Istniejące ograniczenia nie uniemożliwiały, w ocenie Sądu, złożenia przez odwołującego wniosku o świadczenie postojowe w kwietniu 2020 r. Jednak ustawodawca, wskazując na możliwość złożenia wniosków najpóźniej w terminie 3 miesięcy od miesiąca, w którym został zniesiony ogłoszony stan epidemii, nie uzależnił dotrzymania terminu od istnienia i wykazania przez wnioskodawcę przeszkód uniemożliwiających złożenie takiego wniosku w miesiącu bezpośrednio następującym po miesiącu, w którym spełniał przesłanki do uzyskania tego świadczenia. Sąd uznał, że zachodzi wewnętrzna sprzeczność pomiędzy przepisami. Zdaniem Sądu nie można zakładać, że racjonalny prawodawca wprowadza przepis, który pozwala na złożenie wniosku o świadczenie postojowe po odwołaniu stanu epidemii, jednocześnie ustanawiając takie ograniczenia, które nie pozwalają w żadnym stanie faktycznym na uzyskanie świadczenia po złożeniu wniosku w tym czasie. Przy interpretacji dokonanej przez organ rentowy przepis art. 15zs ust. 7 ustawy pozostaje martwy. Gdyby założyć, że rację ma organ rentowy, który odmawia przyznania świadczenia postojowego, z uwagi na wskazanie we wniosku malejących przychodów za dwa następujące po sobie miesiące, ale niepoprzedzające miesiąca, w którym wniosek został złożony, pomimo że sytuacja finansowa przedsiębiorcy nie uległa poprawie, to cel art. 15zq ww. ustawy nie zostałby zrealizowany, a skutki ekonomiczne kryzysu gospodarczego byłyby znacznie bardziej odczuwalne. Wszak regulacje dotyczące świadczenia postojowego mają zmniejszać negatywne konsekwencje gospodarcze pandemii, a nie je pogłębiać.

W doktrynie i w orzecznictwie słusznie akcentuje się pierwszeństwo wykładni językowej nad pozostałymi rodzajami wykładni, tj. systemową, funkcjonalną czy teleologiczną. Jednocześnie przyjmuje się trafnie, że w wyjątkowych sytuacjach wolno odstąpić od literalnego znaczenia przepisu. Taka możliwość powstaje, gdy wykładnia językowa pozostaje w oczywistej sprzeczności z treścią innych norm, prowadzi do absurdalnych z punktu widzenia społecznego lub ekonomicznego konsekwencji, rażąco niesprawiedliwych rozstrzygnięć lub pozostaje w oczywistej sprzeczności z powszechnie akceptowanymi normami moralnymi (Uchwała Sądu Najwyższego z 14 października 2004 r., sygn. akt III CZP 37/04). Zastosowanie wykładni celowościowej art. 15zq ww. ustawy w niniejszej sprawie nie może budzić wątpliwości. Ścisłe i literalne rozumienie powyższego przepisu prowadzi do nieracjonalnych konsekwencji. Wszak świadczenie postojowe przewidziano dla przedsiębiorców, którzy zostali najbardziej dotknięci skutkami kryzysu ekonomicznego wywołanego (...)(...). Dlatego też słuszne i uzasadnione jest przyjęcie, że świadczenie postojowe, o którym mowa w art. 15zq ww. ustawy przysługuje również podmiotom, które w dwóch kolejnych miesiącach ujawnionych we wniosku wskazały spadek przychodów. Przeciwna interpretacja - co już wskazano - byłaby rażąco niesprawiedliwa i sprzeczna z celem analizowanej regulacji.

Stosując wykładnię celowościową oraz mając na uwadze art. 15zs ust. 7 ustawy należy wskazać, że ustawodawca za nadrzędne uznał zaistnienie w następstwie wystąpienia (...)(...) znacznego pogorszenia sytuacji finansowej przedsiębiorcy. Przychód z prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany przez P. Z. w marcu 2020 r., za który ubiegał się o prawo do świadczenia postojowego, był o co najmniej 15% niższy od przychodu uzyskanego w lutym, to jest miesiącu poprzedzającym ten miesiąc. Tym samym odwołujący wykazał, że wystąpił spadek przychodów wymagany przez ustawodawcę.

Konieczność stosowania wykładni celowościowej umacnia jeszcze argument systemowy. Stosownie bowiem do § 5 pkt 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 433) ustanowiono czasowe ograniczenie prowadzenia przez przedsiębiorców w rozumieniu przepisów ustawy z 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców oraz przez inne podmioty działalności w tym przepisie wymienionej. Literalna wykładnia art. 15zq ust. 4 pkt 1 ustawy z 2 marca 2020 r. oznaczałaby w tej sytuacji, że prawodawca z jednej strony w drodze rozporządzenia czasowo pozbawił część przedsiębiorców możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, z drugiej strony w drodze ustawy pozbawił tychże przedsiębiorców prawa do świadczenia postojowego. Byłoby to sprzeczne z koncepcją racjonalnego ustawodawcy obowiązującą w demokratycznym państwie prawnym. Celem zaś ustawodawcy, co już podkreślono, była rekompensata niespodziewanie utraconych przychodów przedsiębiorcom.

W konsekwencji stwierdzenia, że P. Z. był uprawniony do otrzymania świadczenia postojowego, przyznanego dnia 13 maja 2020 roku, jest on także uprawniony do dalszych świadczeń postojowych za kolejne okresy.

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż ustalił brak obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego P. Z. wypłaconego mu należnego świadczenia postojowego za okres: od dnia 1 maja 2020 roku do dnia 31 maja 2020 roku, od dnia 1 czerwca 2020 roku do dnia 30 czerwca 2020 roku oraz od dnia 1 lipca 2020 roku do dnia 31 lipca 2020 roku w łącznej kwocie 6.240,00 wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, naliczonymi od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia postojowego do dnia zwrotu tj. odpowiednio od dnia 1 czerwca 2020 roku, 1 lipca 2020 roku oraz 1 sierpnia 2020 roku.